

E. U. de Enfermería (Povisa)

Grao en Enfermería

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V53G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
V53G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
V53G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
V53G140V01104	Enfermería comunitaria I	1c	6
V53G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
V53G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
V53G140V01107	Fundamentos de enfermmería	2c	9
V53G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Anatomía humana: Anatomía humana**

Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	V53G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Antón Badiola, Jesús María			
Profesorado	Antón Badiola, Jesús María Ortiz Rey, José Antonio Pesqueira Santiago, Daniel			
Correo-e	ianton@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Descríbese a anatomía macro e *microscópica normais do corpo humano, para que os alumnos poidan recoñecer as súas alteracións, con especial interese na anatomía funcional, de forma que integrando este coñecemento coa Fisioloxía e a Bioquímica, os alumnos poidan recoñecer as diferentes formas de enfermarse e posteriormente as enfermidades derivadas das mesmas.			

Competencias

Código			
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.		
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.		
D1	Capacidade de análise e síntese.		

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de comprender a anatomía descritiva e topográfica aplicada aos diversos sistemas que integran ao ser humano.	B3	C1	D1
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen el corpo humano.		C1	D1

Contidos

Tema	
Concepto de Anatomía Humana. Posición anatómica e puntos de referencia.	Xeneralidades de Anatomía A anatomía. Terminoloxía anatómica. Posición anatómica. Termos de relación, comparación e movementos. Planos anatómicos. Cavidades orgánicas. Mediastino e peritoneo Órganos, aparellos e sistemas.
Aparello locomotor	Osteoloxía do esqueleto axial. Osteoloxía do esqueleto apendicular. Artroloxía. Mioloxía.
Sistema Nervioso	Organización: Sistema Nervioso Central e Periférico. Órganos do sistema nervioso central: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes; as súas funcións. Órganos do sistema nervioso periférico: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes; as súas funcións. Vías nerviosas do sistema nervioso central e nervios periféricos (craniais e raquídeos), sensitivos e motores máis importantes. Plexos nerviosos. Sistema nervioso autónomo ou vexetativo. Os reflexos: concepto, clasificación e características dos reflexos máis importantes Meninges e líquido cefalorraquídeo

Órganos dos sentidos	<p>Órgano da visión: O globo ocular e estruturas que os compoñen. Musculatura extrínseca do ollo. Glándulas lagrimais e elementos accesorios do ollo.</p> <p>Órgano da audición: O oído externo, medio e interno: Localización e límites dos mesmos, estruturas que os compoñen e a súa organización. A trompa de Eustaquio e as células mastoideas.</p> <p>Órgano do olfacto.</p> <p>Órgano do gusto.</p> <p>A pel e os seus órganos sensoriais.</p>
Sistema endocrino	<p>Organización do sistema endocrino.</p> <p>Localización e características anatómicas das glándulas endocrinas.</p> <p>Anatomía do eixo hipotálamo-hipofisario.</p>
Sistema cardiocirculatorio	<p>Anatomía do corazón.</p> <p>Anatomía do sistema circulatorio.</p> <p>Organización do sistema cardiocirculatorio.</p>
Aparello respiratorio	<p>Vías respiratorias superiores (nariz, farinx, laringe).</p> <p>Vías respiratorias inferiores (traquea e bronquios principais).</p> <p>Pulmón e pleura.</p>
Aparello dixestivo	<p>A boca e as glándulas salivais.</p> <p>Faringe. Esófago. Estómago.</p> <p>Intestino delgado e grosso.</p> <p>Fígado, vesícula biliar e páncreas.</p>
Aparello genitourinario	<p>Anatomía dos principais órganos (riles, uréteres, vejiga, uretra).</p> <p>Organización do sistema urinario.</p> <p>Órganos reprodutores masculinos (próstata, vesículas seminales, testículos, pene).</p> <p>Organización do sistema reprodutor masculino e vía seminal.</p> <p>Órganos reprodutores femininos (vulva, vagina, útero, ovarios, trompas de falopio).</p> <p>Organización do sistema reprodutor feminino.</p>
Histoloxía	<p>Concepto.</p> <p>A célula epitelial e o tecido epitelial: tipos, características, localización e funcións. A pel.</p> <p>As células do tecido *conjuntivo. O tecido conjuntivo: tipos, características, localización e funcións. Os tecidos de sostén: Óso e cartílago: características, localización e funcións.</p> <p>A célula muscular e o tecido muscular: características, localización e funcións.</p> <p>As células do tecido nervioso, e o tecido nervioso: características, localización e funcións. A sustancia gris e a sustancia branca.</p> <p>Médula ósea. O sangue. Tecido linfoide. órganos linfoides</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Lección maxistral	70	146	216
Presentación	4	0	4
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Presentación Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Realización de probas con preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...).	90	C1
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escritura Para valorar a cualificación do traballo na súa totalidade, os alumnos autores do traballo deberán contestar correctamente todas as preguntas que se fixeron respecto diso no exame de tipo test, se é que as houbo. En caso contrario valorarase só a metade da nota do traballo realizado.	10	C1

Outros comentarios sobre a Avaliación

A convocatoria do exame será o Martes 08 de Xaneiro 2019 as 16 horas.

A avaliación da segunda convocatoria basearase na nota pura do exame e será o día 24 de Xunio a las 9,30 horas
No caderno de enunciados de preguntas do exame faise constar sempre, e en todos os exames, a nota correspondente ao nº de preguntas con resposta correcta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Gerard J. Tortora / Bryan Derrickson, **Principios de anatomía y fisiología**, 13ª edición, Panamericana, 2013

B. Escuredo, **Estructura y Función del Cuerpo Humano**, 2ª edición, McGraw-Hill-Interamericana de España, 2002

GARY A. THIBODEAU, KEVIN T. PATTON, **ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 6ª edición, Elsevier España, 2007

PEDRO GABRIEL MARTIN VILLAMOR, JOSÉ MARÍA SOTO ESTEBAN, **ENFERMERÍA . ANATOMO-FISIOLOGÍA (TOMOS I Y II). SERIE DE MANUALES DE ENFERMERÍA**, 1ª edición, Masson, 1993

DR. POSEL Y DR. SCHULTE, **ANATOMÍA. HISTOLOGÍA. EMBRIOLOGÍA. SOBOTTA MINI**, Marbán, 2014

DR. LIPPERT, **ANATOMÍA. ESTRUCTURA Y MORFOLOGÍA DEL CUERPO HUMANO**, 2ª edición, Marbán, 2000

Richard L. Drake, Adam M.W. Mitchell and A. Wayne Vogl, PhD, FAAA, **GRAY. Anatomía para estudiantes**, 2ª edición, Elsevier Churchill Livingstone, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Enfermaría clínica III/V53G140V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología**

Materia	Psicología: Psicología			
Código	V53G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Suárez González, Vicente			
Profesorado	Suárez González, Vicente			
Correo-e	vicentesuarezgonzalez@hotmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Tratase de unha materia teórico practica con participación activa do alumnado a través de traballos individuais e colectivos. Fanse grupos de traballo, exposicións en clase, traballos individuais e clases maxistras do profesor. Trátanse temas relacionados con emocións, aprendizaxe, etapas vitais, saúde, enfermidade, apoio psicolóxico, terapias e sobre todo preténdese sensibilizar a o estudante que o seu papel como profesional de enfermaría vai máis lonxe que o cumprimento de protocolos, en psicología tratamos de que cada estudante sea coñecedor dos seus recursos cognitivos e psicolóxicos para axudar e axudarse.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de xestión da información.
D7	Razoamento crítico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Saber entender as bases psicolóxicas clásicas e as súas relacións ca enfermaría.	B4 B7	C14	D1 D3 D7
Ser capaz de aplicar o pensamento científico a vida cotidia e laboral.	A2 A3	C50	D1 D3 D7

Contidos

Tema	
Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial.	Principais escolas de psicología. A psicología no entorno da enfermaría. Multiculturalidade e enfoque de saúde - enfermidade.
Actitudes e coñecementos básicos para unha relación terapéutica axeitada	Emoción, tipos, modelos. Intelixencia emocional. Autoconexemento. Enseñanza y educación al paciente. Concepto de relación terapéutica, finalidade, fases, obxectivos. Terapia Cognitiva. Gestalt. Terapia de Conducta. Psicoanálise. Implicación emocional do persoal de enfermaría e prevención das consecuencias negativas para a súa saúde. Técnicas de relaxación. Relaxación progresiva de Jacobson. Método de Schultz. Cuidados ao cuidador. Burnout.

Fases no desenvolvemento evolutivo	Conceptos básicos en psicoloxía evolutiva. Principais autores. Etapas na infancia. Adolescencia riscos. Trastornos da alimentación. Adolescencia e outras alteracións. Idade adulta. Estres, depresión e outras patoloxías asociadas as distintas fases do desenvolvemento evolutivo.
Aspectos psicolóxicos do usuario en os cuidados de saúde.	A enfermidade é o seu impacto na vida da persoa. Representación mental da enfermidade. Enfermidade crónica e aguda. Ansiedade, emocións, imaxe corporal, medo a morte. Estratexias de afrontamento. Papel de enfermería no abordaxe correcto a o paciente. Hospitalización é o seu impacto psicolóxico. O hospital como escenario ameazante. Paciente terminal, oncolóxico, infantil, quirúrxico etc. características que os definen e modo de abordalos.
Identificación de fenómenos psicosociais.	Principales fenómenos psicosociais que aparecen na interacción social : percepción de persoas, actitudes, estereotipos, presión de grupo, ideoloxía, cultura, expectativas, sexismo, xenofobia, racismo, poder.
Manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.	Casos de abuso, acoso, violencia de xénero, violencia familiar. Implicación emocional do persoal de enfermería e prevención das consecuencias negativas para a súa saúde. Protocolo de actuación
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	Concepto de comunicación. Elementos. Estilos. Habilidades sociais. A comunicación co paciente. Protocolo de Buckman. Comunicación co paciente difícil. Cuestionarios e probas para autoconocemento en competencia de comunicación. Estres e comunicación.
Fases del desenvolvemento humano desde el punto de vista psicosocial.	Conceptos básicos: Unidade biopsicosocial, cultura, integración, familia, desenvolvemento. Autores que plantexan etapas de desenvolvemento: Erikson, Vigotsky, Piaget, Freud, Bandura... Papel de enfermería.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	29	29	58
Titoría en grupo	6	24	30
Estudo de casos	7	21	28
Traballo tutelado	8	24	32
Presentación	16	48	64
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Traballo	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Presentación	Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo	10	A2	C14	D3
Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumno deberá responder a exercicios nos que aportará unha visión ampla do tema solicitado, nun tempo determinado, relacionando conceptos, extrapolando aplicacións, etc	50	A2	C14 C50	D1 D3
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	40	A2 A3	C50	D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O examen da convocatoria ordinaria será o martes 15 de xaneiro de 2019 as 12 horas na aula 11

A convocatoria de xunio o examen será o miércoles 26 de xunio as 12 horas na aula 11. O sistema de avaliación será o mesmo que na convocatoria ordinaria, debendo elaborar un traballo individual que suporá o 50% da calificación. Para a elaboración do traballo individual o alumno poderá asistir a tutorías sempre que as solicite, entre xaneiro e xunio.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Amigo Vázquez I. y otros, **Manual de Psicología de la Salud**, Pirámide, 2003

Morrison V., Bennett P., **Psicología de la salud**, Pearson Prentice Hall, 2008

Bibliografía Complementaria

Morris C.G. y Maisto A.A., **Psicología**, Pearson, 2005

Nieto Munuera J., Abad Mateo M.A., Eteban Albert M. y Tejerina Arreal, **Psicología para Ciencias de la Salud**, Síntesis, 2004

Colegio Oficial de Psicólogos, **www.cop.es**,

Fornés, J; Gómez Salgado, J., **Factores mediadores en la Salud Mental. Enfermería**, Colección Linés, 2008

Párraga Sánchez, J. M., **Programa IRIS: Intervención Psicológica para reducir**, Editorial Editorial Académica Española, (2012)

Párraga Sánchez, J. M., **De lo Psicosocial a lo Humano: Manual para**, Editorial Editorial Académica Española, (2012)

Sociedad Española para el Estudios de la Ansiedad y Estres, **www.ansiedadystres.org/**,

Psicología-online, **www.psicologia-online.com**,

Inteligencia emocional, **www.inteligencia-emocional.org**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría en saúde mental/V53G140V01305

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/V53G140V01304

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bioquímica: Bioquímica**

Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	V53G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	García Suárez, Alfonso			
Profesorado	García Suárez, Alfonso			
Correo-e	algas46@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Bioquímica humana. Estudio descriptivo de las principales biomoléculas del organismo, con atención especial al agua y disoluciones. Repaso de los aspectos geneales del metabolismo , con atención especial al humano. Relación entre el correcto funcionamiento de estos procesos y el estado de salud.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuí e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D7	Razoamento crítico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e los procesos implicados no almacenamiento, replicacións expresión de la información xenética.	A1 A3	C1	D1
Saber as propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo cara a o exercicio da enfermaría.		C1	D1
Saber distinguir o proceso de xeneración, almacenamiento e utilización da enerxía metabólica.		C1	D1 D7
Saber comprender os cambios moleculares asociados a distintas situaciones fisiolóxicas e patolóxicas.		C1	D1 D7

Contidos

Tema	
1.- Introducción a bioquímica	Breve introduccion historica. O mundo da bioquimica: dimensiones, distancias etc... A saude e a enfermidade dende o punto de vista da Bioquimica. Relacion da bioquimica con outras ciencias
2.-Bases da bioquímica: bioelementos, biomoléculas, auga e disoluciones, ácidos e bases	
3.-Bioquímica estrutural: glucidos, lípidos, l, proteínas y lipoproteínas	Glucidos:Propiedades xerais.Estereoisomeria. Clasificación.Derivados dos monosacaridos.Enlace glicosidico. Oligosacaridos e polisacaridos de interese bioloxico.Importancia da determinación de glicidos en bioquimica clínica :diabetes,galactosemia fructosuria esencial,intolerancia á lactosa Lipidos : Diversos criterios de clasificación. Lipidos relacionados con acidos graxos:Acilgliceridos e eicosanoides.Lipidos de membrana:fosfolipidos e esfingolipidos Lipidos isoprenoides.Esteroides Aminoacidos e proteínas: minoacidos e a súa clasificación. Propiedades dos aminoacidos. Aminoacidos modificados de interés bioloxico Enlace peptidico.Peptidos e proteínas.Clasificación de proteínas.Proteínas plasmáticas. Enzimas: Clasificación. Cinetica. Modulacion da actividade

4 Información xenética-

Bases nitroxenadas, nucleosidos e nucleotidos. Polinucleotiidos. Sustancias de interese biolóxico nas que participan os nucleotidos Estructura e funcións de ADN e ARN. Replicación, transcripción e tradución. Biosíntese de proteínas. Código xenético.

5.- Metabolismo enerxético: mitocondrias e obtención de enerxía. Metabolismo dos hidratos de carbono. Metabolismo dos lípidos e lipoproteínas. Metabolismo nitroxenado

Metabolismo humano. Procesos de dixestión e absorción. Estudo dos principais procesos biosintéticos e degradativos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	74	108
Seminario	6	9	15
Resolución de problemas de forma autónoma	4	15	19
Actividades introdutorias	2	0	2
Titoría en grupo	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Probas de resposta curta	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0	0.5
Resolución de problemas	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices para a resolución de exercicios, e realización de traballos ou proxectos a desenvolver polo estudante
Seminario	Actividade enfocada a traballos sobre temas específicos, que permiten complementar ou afondar os contidos da materia
Resolución de problemas de forma autónoma	Formulación de exercicios relacionados coa materia, debendo desenvolver o alumno as solucións adecuadas exercitando rutinas, aplicando fórmulas ou algoritmos. Utilízase como complemento á lección maxistral.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Titoría en grupo	Reunións de carácter periódico con grupos reducidos de alumnos co obxecto de poder controlar o progreso na comprensión da materia por parte do alumnado, a través de cuestións suscitadas por eles ou ben inducidas polo profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	40	C1
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	20	C1

Exame de preguntas de desenvolvemento	Incluen preguntas abertas sobre un tema.Os alumnos deben desenvolver, relacionar e organizaros coñecementos que teñen sobre a materia, nunha resposta extensa.	20	A1 A3	C1	D1
Resolución de problemas	Resolución de problemas ou exercicios nun tempo determinado	20	A1	C1	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os alumnos que non acaden a calificación de aprobado na 1ª convocatoria, se establecerá un sistema de recuperación que estará baseado en tutorías individuais ou en grupos reducidos, con realización de probas escritas que permitan comprobar o avance na recuperación e que serán tidas en conta á hora de cualificar a proba da segunda convocatoria.

O exame realizarase na aula 11 o 15 de Xaneiro de 2019, en convocatoria ordinaria, e consistirá nunha proba obxectiva de 50 preguntas, con 4 ítems e de resposta única, explicándose o primeiro día de clase, o sistema de cualificación do mesmo, que figurará tamen na carátula do impreso que han de cumprimentar os alumnos

A convocatoria extraordinaria de Xullo realizarase na aula 11, o día 4 de xullo de 2019 as 12 horas. e nel os alumnos, podran optar entre un exame de preguntas de desenvolvemento, ou un tipo test, como o da convocatoria ordinaria

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Macarullá -Goñi, **Bioquímica Humana**, 2ª, Reverte, 1994

Lozano e outros, **BIOQUIMICA PARA CIENCIAS DE LA SALUD**, 3ª, Mc Graw-Hill, 2005

Noriega-Borge, **Enfermería, principios de bioquímica**, 1ª, Masson, 2000

Jan Koolman, **Bioquímica Humana**, 4ª, 2012

Varios, **Bioquímica**, Slideshare,

Devlin TM, **Bioquímica con aplicaciones clínicas**, 4ª, Reverte, 2004

Berg JM, Tymoczko JL, Stryer L, **Bioquímica**, 5ª, Reverte, 2003

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Outros comentarios

Se recomendarán tamen os textos utilizados en 2º de bacharelato nas materias de química e sobre todo bioloxía xa que neles está a base do que se vai estudar no presente curso, mais ampliado e con enfoque dirixido á bioquímica humana.

Aos alumnos procedentes de FP, se lle ofertaran tutorías de grupo nas que se podran "reparar" aqueles conceptos básicos, cuxos coñecementos se precisan para poder seguir o programa de Bioquímica

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria I**

Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	V53G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Profesorado	Enríquez de Salamanca Holzinger, Ignacio Martín Giráldez Miranda, Esperanza María			
Correo-e	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Esta materia introduce aos estudantes nel modelo de la Enfermería Comunitaria, para identificar problemas de saúde, con orixe nos seus determinantes sociais, culturais e #ambiental.			

Competencias

Código	
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde ou enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde dos individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos de poboación, identificando as posibles causas dos problemas de saúde.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de manexar el concepto saúde- enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	B4 B16	C24 C26	D5
Ser capaz de aplicar el Método epidemiolóxico e os Modelos *causales	B5 B6	C23 C25	

Contidos

Tema	
Saúde e enfermidade: concepto ecolóxico.	Historia da saúde pública
Determinantes de saúde. Niveis de prevención.	Historia da Enfermería Comunitaria
Saúde comunitaria. Enfermería de saúde pública.	Estado e Situación da saúde. Compoñentes principais para o estudo do estado e Situación de Saúde Poboacional. Concepto de risco, factor de risco e grupos de alto risco. Medición do Risco Determinantes de saúde
Demografía sanitaria: Composición e dinámica da poboación. Mortalidade, natalidade, fecundidade.	Demografía estática e dinámica
As migracións.	Indicadores: - Mortalidade - Natalidade - Fecundidade - Migración - Compoñentes de crecemento e desenvolvemento

Saúde ambiental e ecolóxica: a saúde en relación con o auga, o aire, o clima. Contaminación ambiental. Tratamento de residuos e pragas.	RESIDUOS Plan de xestión de residuos Manexo de residuos sanitarios: segregación, almacenamento e tratamento.
Microbioloxía	MICROBIOLOXÍA 1. Breve taxonomía. 2. Xermes epidemiolóxicamente relevantes nos hospitais 3. O problema da Resistencia aos antibióticos
Control da infección	CONTROL DA INFECCION Cadea epidemiolóxica Medidas de Prevención da infección: Precaucións estándar e fronte ao mecanismo de transmisión
Desinfección e esterilización	DESINFECCIÓN E ESTERILIZACIÓN Asepsia, limpeza, desinfección e esterilización. INTRODUCCIÓN ÁS ENFERMIDADES TRANSMISIBLES Formas de Presentación: Esporádica, Epidemia, pandemia e endemia Períodos en enfermidades infecciosas: incubación, latencia, transmisibilidade,.. Parámetro Theta Caso índice, primario, coprimario e secundario Taxa de ataque R0 e proporción crítica de vacinados
Epidemioloxía: Marco conceptual e evolución histórica. Método epidemiolóxico. Teoría da causalidade. Modelos causales. Medidas de frecuencia: Incidencia e prevalencia. Medidas de risco. Risco relativo e atribuíble. Epidemioloxía descritiva e analítica. Epidemioloxía experimental. Vixilancia epidemiolóxica.	Definición EPIDEMIOLOXÍA. Causalidade. Teorías e modelos Indicadores epidemiolóxicos. Medidas de frecuencia, asociación e impacto Epidemioloxía descritiva, experimental vixilancia epidemiolóxica Tipos de estudos epidemiolóxicos Estudos de cohortes Casos controles

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	46	75.9	121.9
Estudo de casos	2	5	7
Traballo tutelado	3	9.1	12.1
Estudo previo	1	2	3
Seminario	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo a desenvolver polo estudante
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita baixo titorización do equipo docente.
Estudo previo	Busca, lectura e traballo de documentación, previo ás clases, que realiza o alumnado de forma autónoma.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escritura baixo tutorización do equipo docente, mediante concertación de citas presenciais, consulta por correo ou outros vías.
Estudo previo	Busca, lectura e traballo de documentación, previo ás clases, que realiza o alumnado de forma autónoma.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Estudo de casos	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.	10	B4 B6	
Traballo tutelado	Realízase un traballo grupal, sobre información/educación a nivel comunitario	15	B5 B6 B16	C23 D5 C25
Estudo previo	Busca, lectura e traballo de documentación, previo ás clases, que realiza o alumnado de forma autónoma.	5		
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que poderán incluír preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	70	B4 B6	C23 C24 C25 C26

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia, obterase, da suma do resultado das preguntas tipo test, o traballos tutelados, os estudos de casos, e estudos previos. Deberase alcanzar unha nota mínima de 4 na exame - test para contabilizar o 30% restante.

As indicacións sobre as preguntas erradas, especificaranse na caratula da proba escrita.

As exames realizaranse os días:

10 de xaneiro de 2019 ás 9:30 h. na aula 11

3 de xullo ás 12 h. na aula 11

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Center of Disease Control, **Nursing homes and Assisted living,**

Miguel Ángel Royo Bordonada, Javier Damián Moreno, **Método epidemiológico,** 2009

Ana Belén Salamanca Castro., **El aeiou de la investigación en enfermería.,** Ed Fuden, 2013

PIÉDROLA GIL, **Medicina preventiva y salud pública.,** II Edición,

Bibliografía Complementaria

Toledo Curbelo, **Fundamentos de salud pública,**

M. Torres, P. Arina, E. Escobar, A. López, M.L. Palos, **Enfermería en los servicios de Medicina Preventiva: funciones, actividades, responsabilidades.,** Vol. 23, Suplemento 2, 2000

J.A. MIRÓN CANELO, M. ALONSO SARDÓN., **MEDIDAS DE FRECUENCIA, ASOCIACIÓN E IMPACTO EN INVESTIGACIÓN APLICADA,** 2008

Miquel Pujol, Enric Limón, **Epidemiología general de las infecciones nosocomiales. Sistemas y programas de vigilancia. Enferm Infecc Microbiol Clin.,** 2013

J. Llorca et al., **Fracción atribuible poblacional: cálculo e interpretación.,**

Prevención de las infecciones nosocomiales GUÍA PRÁCTICA, 2ª, 2003

J.A. García-Rodríguez, J.J. Picazo., **Compendio de microbiología médica,** Ed. Harcourt,

Josep Argimon, Josep Jiménez Villa., **Métodos de investigación clínica y epidemiológica.**, 3ª Edición., Elsevier, 2004

Lucía Mazarrasa Alvear, **Salud pública y enfermería comunitaria.**, 2ª Ed., McGraw-Hill Interamericana de España, 2003

Jorge Humberto Blanco Restrepo, **Fundamentos de Salud Pública.**, 2ª Ed., Corporación para Investigaciones Biológicas CIB, 2005

Antonio Frías Osuna, **Salud pública y educación para la salud.**, Elsevier España, 2000

Pedro Maldonado Cruz, **Demografía. Conceptos y técnicas fundamentales.**, Plaza y Valdés, 2005

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Enfermería comunitaria II/V53G140V01206

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Estadística: Estadística/V53G140V01106

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fisioloxía: Fisioloxía**

Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	V53G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Antón Badiola, Jesús María			
Profesorado	Antón Badiola, Jesús María Ortiz Rey, José Antonio Pesqueira Santiago, Daniel			
Correo-e	ianton@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Trátase de aprender os principios físico-químicos que regulan o estado da saúde, de modo que o alumno poida comprender os procesos *fisiopatolóxicos que determinan alteracións da mesma, as formas de enfermar, e as enfermidades.			

Competencias

Código	
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Ser capaz de comprender cal é a función normal dos distintos aparellos e sistemas do organismo normal.	C1 C9	D1 D2 D3
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas.	C1 C9	D1 D2 D3

Contidos

Tema	
Introdución a fisioloxía.	Introdución. Concepto.
Fisioloxía celular ,histolóxica e sistema inmune.	Conceptos básicos : funcionamento normal das células e dos tecidos. Defensa e inmunidade: Principais órganos e funcións. Fisioloxía da resposta defensiva: a inflamación. Respostas inmunes e *autoinmunes. Inmunidade *inespecífica e específica.
Fisioloxía renal e líquidos corporais.	Función do ril. A *nefrona. Filtración *glomerular e mecanismo de formación dos ouriños: *secreción e *reabsorción *tubular. Control do volume de ouriños. Técnica do *aclaramiento da función renal. *Pelvis renal,*uréteres,*vejiga e *uretra: a *micción. Control neurolóxico da *micción. *Homeostasis. Mecanismos *homeostáticos dos principais sistemas funcionais.

Fisioloxía sanguínea e cardiovascular.	<p>Composición do sangue. O plasma. *Hematopoyesis *prenatal e *posnatal. A medula ósea e o sangue periférico. *Hematócrito e velocidade de *sedimentación *globular. Principais valores analíticos dunha análise sanguínea. Células do sangue e as súas funcións. *Hemostasia e *coagulación.</p> <p>Tipos de sangue. Sistemas *ABO e *RH. Transfusión. Defensa e inmunidade: Principais órganos e funcións. Fisioloxía da resposta defensiva: a inflamación. Respostas inmunes e *autoinmunes. Inmunidade específica e *inespecífica.</p> <p>Funcionamento do corazón. Subministración sanguínea ao músculo cardíaco. Ciclo cardíaco. Sistema de condución. *Electrocardiograma. *Hemodinámica vascular. Arterias, veas e *capilares. Circulación *linfática. Circulación sistémica e pulmonar.</p>
Fisioloxía respiratoria.	Mecánica da respiración. Intercambio de gases. Regulación da respiración. Tipos de respiración. *Espirometría.
Fisioloxía dixestiva.	<p>Principios xerais. *Motilidad intestinal: conceptos de *peristaltismo e ton: tipos funcionais de movementos no tubo dixestivo. Control nervioso da función *gastrointestinal. Sistema nervioso *entérico. Fluxo sanguíneo *gastrointestinal. Circulación *esplénica. A dixestión: encimas e dixestión química. Dixestión e absorción dos principios inmediatos. Función do aparello dixestivo. *Secrecións *salivares, *esofáxica e *gástrica. O páncreas, o fígado e a *vesícula *biliar: os seus *secrecións. *Secreción intestinal.</p> <p>Nutrición e metabolismo enerxético. Metabolismo dos principios inmediatos. Vitaminas e minerais.</p>
Fisioloxía *endocrina.	<p>Mecanismo de acción hormonal. Clasificación química e funcional das hormonas. Regulación da *secreción hormonal. Sistema *hipotálamo-*hipofisario: *hipotálamo, talo *hipofisario, *adenohipófise e *neurohipófise.</p> <p>Hormonas *hipotálamo-*hipofisarias: funcións e regulación. *ADH e *oxitocina. Funcións *fisiolóxicas. Hormonas *tiroides e *calcitonina.</p> <p>Hormonas *paratiroides: regulación do calcio e *fosfato no organismo. Relación coa *calcitonina. Hormonas *pancreáticas e regulación da *glicemia.</p> <p>Hormonas adrenais: *corticais (o *cortisol, a *aldosterona e os esteroides sexuais) e medulares (*catecolaminas). A tensión. *Catecolaminas e sistema nervioso vexetativo. As hormonas sexuais masculinas e femininas: O ciclo *ovárico. *Menarquía. Ciclo *menstrual, e menopausa. A *placenta. A *melatonina.</p> <p>O sistema *APUD. As *prostaglandinas.</p>
Fisioloxía del aparello locomotor	Fisioloxía muscular: unidade motora. Tipos de contracción.
*Neurofisioloxía.	<p>Fisioloxía do sistema nervioso. O impulso nervioso. *Neurotransmisores. Condución do impulso nervioso: potencial de membrana en repouso, potencial local e potencial de acción. Fisioloxía dos órganos dos sentidos xerais e especiais.</p> <p>Fisioloxía da cortiza cerebral. Aprendizaxe e memoria. O soño e a vixilia. O *electroencefalograma. Vías nerviosas motoras e sensitivas. Os reflexos.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	15	18
Lección maxistral	64	81	145
Presentación	10	5	15
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Traballo	1	45	46

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Probas	Descrición
Traballo	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	90	C1 C9
Traballo	Elaboración de traballos individuais ou en grupo, tutelados polo profesor e presentados publicamente en aula	10	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

O exámen da primeira convocatoria será o xoves 23 Maio 2019 as 16 horas.

A avaliación da segunda convocatoria basearase na nota pura do exame e será o Venres 28 Xunio 2019 as 9,30 horas. No caderno de enunciados de preguntas faise constar sempre, e en todos os exames, a nota correspondente ao nº de preguntas con resposta correcta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Gerard J. Tortora, Bryan Derrickson, **Principios de anatomía y fisiología**, 13ª edición, Panamericana, 2013
 GUYTON, **TRATADO DE FISIOLoxÍA MÉDICA**, 13ª, Elsevier, 2016
 GARY A. THIBODEAU, KEVIN T. PATTON, **ANATOMÍA Y FISIOLoxÍA**, 15ª edición, Elsevier, 2016
 Guyton, HALL, JOHN E, **COMPENDIO DE FISIOLoxÍA MÉDICA**, 11ª, Elsevier Curchill Livingstone, 2007

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101
 Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103
 Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107
 Enfermaría clínica I/V53G140V01204
 Enfermaría clínica II/V53G140V01205
 Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203
 Introducción á enfermaría clínica/V53G140V01201
 Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101
 Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103
 Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística**

Materia	Estatística: Estatística			
Código	V53G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Magdalena López, Pilar			
Profesorado	Magdalena López, Pilar			
Correo-e	pmagdalena@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Bioestatística e Tecnoloxías da Información e Comunicación xeral			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos de poboación, identificando as posibles causas dos problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de realizar un análise estadístico de datos que permita describir, resumir y contrastar hipótesis sobre una población.	A1 B6 C26 D1 A5 D2 D7
Ser capaz de realizar explotación de datos y presentación e interpretación de resultados.	A3 D9 A4 D11
Ser capaz de aplicar las tecnologías y sistemas de información y comunicación de los cuidados de salud (TIC)	A2 B16 C8 D3 D4

Contidos

Tema	
Módulo Estadística	Introducción a los métodos estadísticos en ciencias de la salud
Módulo TIC	Fundamentos de las Tecnologías de la información y la comunicación en ciencias de la salud

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	48	78
Seminario	5	0	5
Resolución de problemas de forma autónoma	10	45	55
Titoría en grupo	12	0	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesiones de clase expositivas de contenidos
Seminario	Manejo de la tecnología de la información y la comunicación
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de problemas
Titoría en grupo	Seguimiento de las actividades de formación del alumnado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	1. Tutorías personalizadas, onde el alumno pode acudir de forma individual o en grupo para plantexar las preguntas/dúbdidas que se plantexen. 2. Vía correo electrónico 3. Foros de debate
Titoría en grupo	1. Tutorías personalizadas, onde el alumno pode acudir de forma individual o en grupo para plantexar las preguntas/dúbdidas que se plantexen. 2. Vía correo electrónico 3. Foros de debate

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Actividades desarrolladas en Seminarios	30 A4	B6 B16	C8	D9 D11
Resolución de problemas de forma autónoma	Evaluación de conocimientos prácticos a través de exámenes/informes/memorias	70 A2 A3			D2 D3 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

As probas de avaliación terá lugar en maio de 2019, para convocatoria ordinaria, en xullo de 2019, para convocatoria de recuperación.

En ambos os casos, a proba terá lugar na aula 11 de 1ª planta, da Escola de Enfermaría de Povisa.

Os resultados ou información acerca das probas de avaliación publicaranse na plataforma Faitic.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

M.A.Martínez, A.Sánchez, F.J.Faulín, **Bioestadística Amigable**, Ed. Díaz de Santos,
 J. Sentís, H. Pardell, E. Cobo, J. Canela, **Bioestadística**, Ed. Elsevier Masson,
 Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, **Interpretación fácil de la Bioestadística**, Ed. Elsevier Saunders,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V53G140V01407

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas I/V53G140V01208
 Prácticas clínicas II/V53G140V01303
 Prácticas clínicas III/V53G140V01306
 Prácticas clínicas IV/V53G140V01405
 Prácticas clínicas V/V53G140V01406

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de enfermaría**

Materia	Fundamentos de enfermaría			
Código	V53G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Marcial Pérez, José Ángel			
Profesorado	Agras Suárez, María Concepción Marcial Pérez, José Ángel			
Correo-e	amarcialperez@yahoo.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Esta Materia expon ao estudante cal e a esencia da profesion, as funcións propias da enfermaría e os métodos e instrumentos derivados das proposicións científicas que forman a base da profesion. Ten como obxectivo principal que o estudante adquira coñecementos sobre cal foi e a contorna profesional, como foi evolucionando a humanidade e con ela a profesion, cales son as bases científicas e conceptuais da profesion, así como a metodoloxía de traballo. Así como os coidados básicos que se prestan ante a alteración dos auto-coidados.			

Competencias

Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
C16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os plans de coidados correspondentes.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de aplicar la metodología científica en el proceso de cuidar.	B1	C15	D1
	B2	C16	D2
	B5	C17	D3
	B6	C18	D4
	B14		D7
	B15		
	B17		

Contidos

Tema

Módulo I :Los cuidados desde una perspectiva histórica.

Tema 1.- La evolución de la especie

- Antropología: definición y diferentes ramas.
- Concepto de cultura y civilización.
- Los primeros hombres: cazadores y recolectores.
- Creencias y cuidado.

Tema 2.- Los cuidados en la antigüedad, el mundo clásico y la Edad Media:

- Mesopotamia, Egipto y pueblos orientales
- Grecia y Roma.
- Hipócrates y Galeno.
- Influencia del cristianismo.
- Instituciones sanitarias en la E.M.
- Enfermería en la E.M. Figuras importantes.

Tema 3.- La modernidad. Desarrollo social y relación con los cuidados

- Problemas de salud en ésta época, lucha contra la enfermedad, medicina técnica y no técnica.
- Instituciones asistenciales. Tecnificación del hospital.
- De la higiene privada a la salud pública.
- La enfermería en la E.M., las Hijas de la Caridad.
- El hospital contemporáneo.
- La enfermería de la época.

Tema 4.- Los orígenes de la profesionalización: Florence Nightingale, su vida y su obra

- La época en la que vivió: la era victoriana.
- Reforma de la enfermería. Inicio de la profesionalización.
- Fundación de la escuela Nightingale.

Tema 5.- Enfermería en España.

- Época clásica
- La influencia de la Iglesia
- Juán de Dios, motor del cambio
- El siglo XIX
- Legislación educativa

Tema 6.- Organismos relacionados con la enfermería:

- La Cruz Roja Internacional
- Consejo internacional de Enfermeras (C.I.E.)
- Organismos nacionales: Consejo General y Colegios Provinciales.
- Otras asociaciones profesionales.

Tema 7.- Concepto actual de enfermería y actuación profesional.

- Concepto de la profesión: Características. Niveles de actuación.
- Concepto actual de Enfermería.
- Supuestos básicos de enfermería como profesión.
- Funciones diferenciadas y campo de actuación.

Módulo II: Conceptos que configuran la disciplina enfermera.

Tema 1.- Organización de una unidad servicio.

- Ingreso del paciente.
 - Historia clínica: inspección, palpación, percusión y auscultación.
 - Pruebas diagnósticas.
 - Admisión del paciente en la unidad.
 - Registros de enfermería
 - Traslado de unidad del paciente.
 - Alta médica.
 - Alta de enfermería.
-

Módulo III: Teorías y modelos de enfermería

- TEMA 1.- Concepto de ciencia. Instrumentos de la ciencia y método científico
- Conocimiento común y conocimiento científico: Desarrollo histórico del conocimiento científico
 - Clasificación de la ciencia.
 - La enfermería y la ciencia: Evolución.
 - Leyes, teorías y modelos.
 - Fases de formulación de una teoría.
 - Teorías generales y su aplicación en la enfermería.
 - Tendencias y modelos en enfermería.

- TEMA 2.- Teoría de los sistemas.
- Concepto, clasificación, estructura y funcionamiento.
 - Aplicación de esta teoría en enfermería.

- TEMA 3.- Teoría de las necesidades humanas.
- Concepto de necesidad.
 - Revisión del concepto según diversos autores.
 - Aplicación de esta teoría en enfermería.

- TEMA 4.- Teoría de la adaptación.
- Concepto.
 - Mecanismos de adaptación en el hombre.
 - Defensas orgánicas frente a las agresiones y respuestas del organismo.

- TEMA 5.- Modelos de cuidados de enfermería.
- Concepto de modelo.
 - Clasificación y diferencias.
 - Modelo Nightingale.
 - Significado de éste modelo para enfermería.
 - Diferencia entre enfermería y medicina (según la autora).
 - Tipos de enfermería que establece el modelo.
 - Función de la enfermera en el modelo.
 - Modelos de interrelación.
 - Modelo de Hildegarde Peplau.
 - Modelo de Callista Roy.
 - Modelo de Martha Rogers.
 - Modelo de suplencia o ayuda de Virginia Henderson.
 - Cuidados básicos, elementos integrantes y función de la enfermera.
 - Necesidades básicas fundamentales y su relación con la enfermería.
-
- Modelo de autocuidado de Dorothea Orem.
 - Introducción al modelo: Elementos, concepto de enfermería.
 - Concepción del hombre.
 - Necesidades fundamentales.
 - Satisfacción de las necesidades.
 - Modelo de cuidados transculturales: M. Leininger
 - Concepto de cuidados transculturales y aplicación práctica del modelo.

ENFERMERÍA ACTUAL 2.0 : BLOG,PLATAFORMAS,REDES SOCIALES,APPS

Módulo IV: Aplicación de la metodología científica en el proceso de cuidar. Desarrollo de los planes de cuidados correspondientes.

- TEMA 1 .- El proceso de enfermería.
- El proceso de atención de enfermería: Origen e historia.
 - El proceso como método de solución de problemas.
 - Etapas del proceso de enfermería.

NANDA, NOC Y NIC

- TEMA 2.- Teoría de la comunicación humana.
- Proceso de la comunicación.
 - Tipos de comunicación.
 - Elementos básicos.
 - Factores que influyen en la comunicación.
 - Importancia de la comunicación en el ejercicio profesional.
 - Relaciones interpersonales en los cuidados de enfermería.
 - La enfermera y el hombre enfermo.
 - Empleo óptimo de la comunicación con el paciente.
 - Lo que el paciente espera del personal de enfermería.
 - Lo que el personal de enfermería debe esperar del paciente.
-

Módulo V: El proceso enfermero para proporcionar bienestar, confort y seguridad a las personas atendidas.

TEMA 1.- La comunicación en el proceso de atención de enfermería.

- Importancia de la comunicación en la recogida de datos.
- La entrevista como forma de comunicación.
- La entrevista como búsqueda de datos.
- Datos que pueden obtenerse a través de este método.
- La observación en la recogida de datos.
- La observación como búsqueda de datos: tipos y métodos de observación.
- Datos que se pueden recoger a través de la observación: síntomas, signos y síndromes.
- Otras fuentes que aportan datos.
- Expediente médico y social del paciente.
- Libros, revistas, etc... como fuente de información.

TEMA 2.- Valoración y Diagnóstico de Enfermería

- Análisis y registro de los datos recogidos.
- Diagnóstico- problema de enfermería: componentes del mismo.
- Taxonomía de la NANDA
- Clasificación de los problemas.

TEMA 3.- La etapa de planificación.

- Definición y finalidad de ésta etapa. NOC y NIC
- Contenidos de un plan de cuidados.
- Tipos de planes de cuidados.
- El papel del paciente y la familia en la planificación de cuidados.

TEMA 4.- La etapa de ejecución.

- Conceptos y fases de la etapa de ejecución de lo planificado.
- Quienes intervienen en la ejecución.
- Formas de intervención de la enfermera en la ejecución del plan.
- Características de la enfermera en la ejecución del plan: sociales, interpersonales y tecnológicas. Aspectos legales de la ejecución.
- Método, técnica y procedimiento: diferencias. Tecnificación y su peligro en enfermería.

TEMA 5.- La etapa de evaluación.

- Concepto de evaluación en el proceso de enfermería.
 - Elementos y aspectos de la evaluación.
 - Instrumentos y formas de evaluar.
-

Módulo VI: Principios que sustentan los cuidados básicos.

TEMA 1.- Medidas preventivas de la infección en la atención de enfermería.

- Asepsia, antisepsia y esterilización.
- Técnica de preparación del material.
- Manejo y uso del material común.
- Problemas del mal uso de las técnicas asépticas: infección hospitalaria.
- Principios de la prevención y control de la infección.

TEMA 2.- Cuidados básicos en la alteración de la necesidad de respiración.

- Valoración del estado del paciente. Identificación de problemas.
- Factores que influyen en la función respiratoria.
- Diagnósticos de enfermería, actuación : Medidas de tipo físico, psicológico, ambientales y posturales.
- Oxigenoterapia.
- Evaluación

TEMA 3.- Cuidados relacionados con la ingesta.

- Valoración del estado nutricional y de hidratación.
- Problemas comunes relacionados con la ingesta de líquidos y sólidos.
- Diagnósticos de enfermería y actuaciones dirigidas a pacientes con problemas de alimentación.
- Mantenimiento del equilibrio de líquidos:
Distribución del líquido corporal.
Regulación de volumen de líquidos y electrolitos.
Medición de la ingesta.
- Alimentación del enfermo total o parcialmente incapacitado.
- Alimentación artificial.
- Evaluación.

TEMA 4.- Cuidados relacionados con la eliminación.

- Valoración del paciente e identificación de problemas en relación con la eliminación urinaria e intestinal.
- Diagnósticos de enfermería relacionados con dichas alteraciones.
- Evaluación.

TEMA 5.- Cuidados básicos en la alteración de la necesidad de termoregulación.

- Valoración del estado del paciente e identificación de problemas derivados de la alteración de esta necesidad.
- Diagnósticos de enfermería y actuaciones para regular la temperatura corporal.
- Aplicaciones de frío y calor: principios y contradicciones.
- Evaluación.

TEMA 6.- Recogida de muestras diversas para su análisis.

- Preparación del paciente y material necesario.
- Técnica de recolección.
- Normas generales.

TEMA 7.- La enfermería ante el dolor.

- Enfoques del dolor.
 - Actividades de enfermería relacionadas con el dolor.
 - Factores que inciden en la percepción del dolor.
 - Datos básicos de la entrevista de enfermería relacionados con el dolor.
 - Objetivos de enfermería relacionados con la sensación dolorosa.
 - Técnicas para eliminar o disminuir el dolor.
-

Módulo VII: Técnicas y procedimientos que configuran los cuidados básicos.

Tema 1.- Cuidados de enfermería en relación con la higiene. (Seminario/Taller):

- Valoración del estado higiénico del paciente.
- Higiene de la piel y anejos. Problemas comunes.
- Técnicas del baño en cama. Cuidados del cabello y uñas. Limpieza de cavidades naturales.
- Problemas relacionados con el cuidado de la piel: Ulceras por presión.
- Prevención. Educación higiénico-sanitaria.

TEMA 2.- Cuidados de enfermería para proporcionar comodidad. (Seminario /Taller)

- Factores que afectan a la comodidad y su valoración.
- Descanso y sueño.
- Actuaciones de enfermería para proporcionar comodidad y descanso. Posiciones adecuadas.
- La cama del enfermo: condiciones que debe reunir. Técnicas y procedimientos para hacer la cama.
- Evaluación de todas estas medidas.

TEMA 3.- Cuidados básicos relacionados con la actividad. (Seminario/Taller)

- Valoración del estado del paciente e identificación de problemas derivados de la alteración de la necesidad.
- Diagnósticos de enfermería y actuaciones en pacientes parcial o totalmente incapacitados.- Evaluación.

TEMA 4.- La seguridad del paciente. (Seminario/Taller)

- Valoración de las capacidades del paciente para autoprotegerse. Estudio del individuo y del medio.
- Factores que afectan a la capacidad de autoprotección y problemas comunes relacionados con la seguridad.
- Diagnósticos de enfermería y actuaciones para la protección del paciente.
- Evaluación.

Módulo VIII: Patrones funcionales de salud.

D. de E. asociados a los cuidados y organizados por Patrones Funcionales:

- 1.- Medidas preventivas de la infección en la atención de enfermería.
- 2.- Cuidados básicos en la alteración de la necesidad de respiración.
- 3.- Cuidados relacionados con la ingesta.
- 4.- Cuidados relacionados con la eliminación.
- 5.- Cuidados básicos en la alteración de la necesidad de termorregulación.
- 6.- Recogida de muestras diversas para su análisis.
- 7.- La enfermería ante el dolor.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Lección maxistral	48	96	144
Prácticas en aulas informáticas	2	0	2
Resolución de problemas de forma autónoma	1.5	49	50.5
Seminario	24	0	24
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0	0.5
Probas de resposta curta	0.5	0	0.5
Estudo de casos	0.5	0	0.5
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Valorarase a participación activa, a asistencia, e cumprimento de instrucións.	5	B1	C18	D2 D4 D7
Exame de preguntas obxectivas	Probas obxectivas cun máximo de 50 preguntas con elección de resposta. Réstanse negativas.	30	B1 B2 B5 B6 B17	C15 C16 C17 C18	
Probas de resposta curta	Dar resposta breve a preguntas que fan referencia a contidos fundamentais da materia, cun máximo de 20 preguntas.	25	B1 B2 B5 B6 B17	C15 C16 C17 C18	
Estudo de casos	Mediante a presentación dun caso o alumno deberá aplicar os coñecementos adquiridos na materia.	20		C15 C16 C17 C18	D1 D2 D3 D4 D7
Práctica de laboratorio	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	20	B1	C18	D2 D4 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para se poder presentar o examen os/as estudantes deben ter realizado o seminario da asignatura, e mais estar calificados no mesmo como aptos. Os exames terán lugar para a convocatoria de Maio, o día Luns 27 do 2019 as 09,30 no Aula 11. E para a convocatoria de Xullo, o día Luns 01 do 2019 as 09,30 na Aula 11.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Donahue, María Patricia, **Historia de la Enfermería**, 2ª Edición, Doyma, 1988

-Kozier, B: y otros, **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 7ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 2005

Luis Rodrigo, M. T., : **Los Diagnósticos Enfermeros. Revisión crítica y guía practica**, 9ª Edición, Masson Elsevier, 2006

Bibliografía Complementaria

Carpenito, Linda J., **Manual de Diagnósticos Enfermeros**, 14ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 1995

Rol de Enfermería,

Enfermería Clínica,

Heather Herdman, T., **Diagnósticos Enfermeros**, Elsevier, 2015-2017

www.index-f.com/new/cuiden/, Fundación Index,

www.fisterra.com/, Elsevier,

Mitjà Costa, Jordi, <http://enfermeriablog.com/#>,

<http://www.portalhiades.com/>,

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS**Idioma moderno: Inglés técnico**

Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	V53G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Silva Rodríguez, Amalia			
Profesorado	Silva Rodríguez, Amalia			
Correo-e	inglesgrado@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	O obxectivo da asignatura é coñecer e dominar o vocabulario específico relacionado co ámbito sanitario: anatomía, síntomas, síndromes e enfermidades, formularios, equipo interdisciplinar, así como as estruturas dos textos científicos.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento relevante e capacidade para aplicar resolución de problemas e toma de decisións.	A1			
	A2			
	A3			
	A4			
	A5			
Coñecemento relevante e capacidade para aplicar principios de investigación e información.	A1	B6	C8	D1
	A2	B16		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11

Contidos

Tema

Introdución á terminoloxía da ciencia da saúde	Clasificación dos profesionais da saúde Equipo multidisciplinar Medicións Anatomía
Análisis e comprensión de textos específicos	Necesidades de nutrición Necesidades de hixiene Terapias alternativas
Compresión lectora	Artigos de xornais científicos Publicacións médicas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	1	0	1
Traballo tutelado	10	6	16
Resolución de problemas de forma autónoma	0	50	50
Lección maxistral	40	41	81
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Clases prácticas onde se farán exercicios prácticos do exposto na clase maxistral.
Traballo tutelado	Traducións de textos específicos.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de problemas ou exercicios en grupos pequenos. Exposición de temas.
Lección maxistral	Explicación das estruturas *gramaticales, vocabulario específico e características dos textos publicados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Traballo tutelado	As traducións semanais ou quincenais. Textos de publicacións médicas	20	A2 A3 A4	
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	A3 A4	
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	60	A3 A4	B16 D1 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O examen realizarase na aula 21 o día 30 de maio ás 17:00 horas. É 60% ou 80% da nota, dependendo do caso, de se fixera ou non o traballo de exposición oral.

Dito traballo será evaluado con 20% da nota global, correspondendo un 10% ó traballo en formato word entregado e outro 10% á exposición oral.

Os alumnos que non fixeran o traballo de exposición oral terán unha pregunta de teoría baseada nos traballos expostos en clase. O 20% da nota final obterase das traducións feitas o longo do curso que serán sempre entregadas por email ou en clase, pero nunca de maneira manuscrita.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Glendinning & Hölstrom, **English in Medicine**, 6, Cambridge University Press, 2002

Citores & Pellegrinelli, **Healthy English**, 1, Elsevier Masson, 2009

Forsyth & Lavender, **Grammar activities**, 2, 2, Macmillan Heinemann, 2000

Recomendacións
